

I Festival y Muestra Internacional de Programas Informativos de Televisión

Sevilla, 8-11 d'octubre de 1984

J. L. Gómez Mompart

Si hom compara el festival que TVE va organitzar la tardor passada amb alguns dels festivals de televisió i especialment amb el de Montecarlo, que també està dedicat a la modalitat d'informatius (notícies, reportatges i telediari), el resultat és prou negatiu pel que fa al certamen espanyol. Algunes equivocacions cal atribuir-les a l'absoluta inexperiència, donat que era la primera vegada que es feia; d'altres errors, però, han d'imputar-se a deficiències d'organització i al tarannà provincial dels principals dirigents de l'ens públic radiotelevisiu.

L'assistència de 32 països no era cap garantia de qualitat, ja que —a causa de la precipitada preparació— hi mancaven les diferents cadenes anglosaxones (Gran Bretanya i Estats Units) i algunes europees destacades (Holanda), o d'altres que, com la RAI, només hi estaven simbòlicament representades i ni tan sols van enviar-hi delegats per la falta de serietat. Algunes delegacions van ser invitades amb menys de dos mesos d'antelació i fins i tot a més d'una —cas, per exemple, de l'anglesa Thames Television— se li va demanar si volia participar-hi quinze dies abans.

Així doncs, no ha d'estranyar que moltes de les cintes presentades fossin exhibides sense careta, sense títols de crèdit ni amb la més mínima referència d'identitat o la data d'emissió; que tot i tractant-se d'un festival internacional, molts productes no estiguessin, a més d'en la llengua original, subtitolats en francès o en anglès, o, el que és pitjor, que TVE doblés algunes al castellà, sense cap respecte pels testimonis originals, i, per acabar-ho d'adobar, traduint els continguts en forma de resums lliures.

Tot plegat, res feia pensar que el muntatge de Torrespaña era un festival internacional: canvis de programa i d'horaris, el xovinisme, les picabaralles dels participants —tots ells espanyols— en les taules rodones (a més de la superficialitat en el tractament dels temes), certa desatenció amb els visitants estrangers... Si el tot general va ser aquest, la qualitat tampoc no va ser brillant. Dels vuitanta productes presentats, en van ser seleccionats trenta-cinc per ser exhibits a concurs, dels quals amb prou feines un terç reunia els mínims d'una televisió moderna.

Prova del desinterès televisiu és que dels cent setanta invitats oficialment —dels quals una seixantena eren personalitats de l'ens públic de RTVE—, a les projec-

cions mai no hi anaven més de mig centenar, i alguns d'ells no tenien massa a veure amb el certamen. Força fracàs va ser la Muestra o mercat de productes informatius de televisió: només hi havia onze stands (quatre d'ells de l'Estat espanyol), que pertanyien a set països. La Muestra tot just va ser visitada per una dotzena de persones, la qual cosa va fer que algunes delegacions tanquessin la paradeta al segon dia.

D'entre els reportatges presentats, val la pena fer-ne esment de tres, tot i que cap d'ells no suposava innovacions en l'enfocament ni tampoc en el tractament de les imatges: la integració com a parlamentari de l'indi amazònic Juruna (realitzat per la cadena O Globo de Brasil), que va ser la cinta guanyadora; la problemàtica dels ex-soldats nord-americans a la guerra del Vietnam (de Antenne-2, França), o el testimoni sobre el fracàs del cop d'Estat del 23-F (presentat per TV3, el canal autonòmic de Catalunya), que va ser l'únic que va rebre aplaudiments (val a dir que hi havia mitja dotzena de catalans a la saia).

Quant al premi a la millor notícia —que se'l va emportar TVE per les imatges de l'accident d'Aviaco ocorregut a Barajas—, d'altres cintes tenien un interès similar: la sequera a Etiòpia, que quasi mata mil persones diàriament (de la BBC, únic producte britànic), l'helicòpter estavellat (del Canal 10 de Sidney, Austràlia), o l'amenaça amb ostatges dels indis txucarrames (de Rede Manchete, Brasil).

D'altra banda, moltes cintes dolentes es van passar. Dins d'aquesta mediocritat, van cridar l'atenció especialment dues: un llarguíssim reportatge uruguaià ple de moralitat sobre els captaires infantils o el segrest d'un avio veneçolà, en el qual es podien escoltar les converses negociadores (excel·lent testimoni d'àudio), però amb un sol pla fix de l'exterior de l'avió de 26 minuts de durada.

La modalitat de telediari o telenotícies va ser reservada per a l'últim dia del festival de Sevilla i s'hi van exhibir els sis seleccionats per a la final del concurs: quatre europeus (un de català, un d'espanyol, un de francès i un d'alemany), un d'australià i un de coreà. Tot i que en general acostumen a ser força avorrits, aquests tipus de informatius de televisió mereixen més atenció tant per als professionals com per als experts, i no cal dir per als polítics.

Segons van manifestar els participants de les taules rodones a Sevilla —on paral·lelament es va celebrar un fòrum internacional sobre telediari dins de la Universitat Internacional Menéndez Pelayo—, el percentatge dels informatius augmentarà considerablement en els propers anys gràcies als avenços tècnics i a la política de la programació en televisió. Segons dades del fòrum, la informació política suposa entre el 60 i el 80 % del temps dels telenotícies, amb la particularitat —diuen els analistes— que la informació televisiva només és una proposta de realitat que sovint té poc a veure amb la realitat.

Els telediari presentats a Sevilla són força representatius dels tipus i models de telenotícies d'arreu del món capitalista. En general, tots ells se semblen prou, llevat de petites diferències i del rol/protagonisme dels conductors/presentadors. Amb matisos no massa rellevants, el patró estructural és aquest: titulars, portada i un rosari de dona passos, seguit de notícies (informacions, cròniques o mini reportatges). Pel que fa a la forma/contingut en tant que significant/significat polític, els telediari es poden classificar en tres grups (amb interinfluències):

—d'informació interpretativa, al qual correspon el presentat per Antenne-2 (la

segona cadena francesa) en el festival de Sevilla, o el de la RAI-2 (Itàlia), i el canal independent anglès (ITV).

—d'*informació d'Estat*, representant a la mostra que comentem per l'ARD (de la República Federal d'Alemanya) o els dels primers canals d'Espanya, Itàlia o França.

—d'*informació espectacle*, tan propi de les grans cadenes nord-americanes (ABC, NBC, CBS) i que els més apropats en el concurs referit serien el d'Àustràlia (Canal 10 de Sidney) i el de Corea (KBS).

Pel que fa al català i a l'espanyol, exhibits en el festival de Sevilla, es pot dir que el Telenotícies del vespre (TV3) estaria a cavall entre la *informació d'Estat* i la *informació espectacle*. Quant al Telediario/4 (presentat per Felipe Mellizo) de la segona cadena de TVE, podria estar entremig de la *informació interpretativa* i la *informació d'Estat* (entre aquestes dues caracteritzacions també es podria incloure el Miramar del circuit català de TVE). Al concurs de Sevilla hi va guanyar l'australià (Eyewitness News), el millor tècnicament, tot i que el francès era superior periodísticament.

Ningú no va posar en dubte si calia fer o no telediaris, tot i que aquesta qüestió va ser el tema —gens debatut, per cert— si més no d'una de les taules rodones. La preocupació, si més no d'aquest encontre sobre informatius de televisió a Sevilla, rau en com s'han de fer els telenotícies a mig termini, tenint en compte l'augment en progressió geomètrica de la competència (canals privats, TV per cable o via satèl·lit) i les tècniques i els llenguatges que estan possibilitant les noves tecnologies. En aquest sentit, el segon canal de la televisió francesa ha experimentat l'editatge de notícies a l'estil dels vídeo-clips.

La dèria del gruix dels professionals i els interessos dels dirigents de televisió miren més cap a les informacions en directe —com a manera fal·laç d'intentar recuperar versemblança (realitat)— i cap a l'espectacularització —obsessionats per guanyar i/o conservar audiència—, que cap a la informació en profunditat o el periodisme d'investigació. Així doncs, la diversió i el sensacionalisme tenen més importància que el rigor o la crítica en els objectius dels responsables dels informatius en televisió, juntament amb la utilització política sense gaires escrúpols.